

T.B.M.M.
BARİŞ ve DEMOKRASİ PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı: 3343
Tarih: 13.05.2013

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2872 sayılı ve 09/08/ 1983 tarihli Çevre Kanunu'nda değişiklik yapılmasına dair kanun teklifim gerekçesiyle birlikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Altan TAN
Diyarbakır Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI				
Tali Komisyon	- Adalet - Plan ve Bütçe			
Esas Komisyon	Çevre			
Tarih:	27 Mayıs 2013		E. No: 2/1550	
Ysm.Uzm.	Bşk.Yrd.	Başkan	Gn.Sek.Yrd.	Gn.Sek.v
	16	MQ	16	16
TBMM BAŞKAN				

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİĞİ
13 Mayıs 2013
Numara:

T B M M KÜTÜPHANE VE ARŞİV HİZM. BAŞKANLIĞI
13 Mayıs 2013
No : 210470

GENEL GEREKÇE

Teknolojik gelişmeler ve sanayileşme ile paralel olarak yaşanan hızlı kentleşme ve nüfus artışı, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de insan faaliyetlerinin çevre üzerindeki baskısını hızla artırmaktadır. Bu süreçte üretim ve pazarlama faaliyetlerindeki genişleme, doğal kaynakların daha yoğun kullanımını kaçınılmaz kılarken, sürekli artan tüketim eğilimi ile birlikte oluşan atıklar da, hem miktar ve hem de zararlı içerikleri nedeniyle çevre ve insan sağlığını tehdit eder boyutlara ulaşmıştır. Bu koşullarda, gelişen çevre bilincine paralel olarak çevrenin korunması bütün dünyada ülkelerin temel politika öncelikleri arasında giderek ön sıralara yerleşmekte ve atık yönetimi de çevre koruma politikaları arasında ağırlıklı bir yer tutmaktadır.

Atık yönetimi, ülkemizde 1930'lardan itibaren çok sayıda yasal düzenlemeye konu olmuştur. Finansman desteğinin zayıf ve teknik bilgi ve donanımın yetersiz oluşu gibi faktörlerin de etkisiyle, günümüze dek sağlıklı bir atık yönetim sistemi oluşturulamamıştır.

Atık yönetiminin finansmanında, "kirleten öder" prensibi gereği tüm maliyetlerin atık üreticilerince karşılanması ve bunu sağlayacak araçların oluşturulması gerekmektedir. Ancak bu ilkenin etkin bir şekilde hayata geçirilmesi, atık hizmetlerinin ücretlendirilmesinde maliyet unsurunun dikkate alınmaması, altyapının yetersiz ve denetim ve izleme faaliyetlerinin sınırlı olması gibi nedenlerle mümkün olamamıştır. Bu durum, atık azaltımı, geri dönüşüm ve sağlıklı bertaraf gibi temel çevre politikalarının da etkin bir şekilde uygulamaya geçirilmesini güçleştirmekte; çevre dostu teknolojilerin özendirilmesi ya da çevreyi kirletici atık uygulamalarının caydırılması yeterince sağlanamamaktadır.

Çevre sorunun uluslararası bir boyut kazanması ile çözüm arayışlarında da uluslararası işbirlikleri zorunlu hale gelmiştir. Bu doğrultuda Birleşmiş Milletler Sözleşmesinin 74. Maddesi devletlerarasındaki anlaşmazlıkların barışçıl yollardan çözülmesi için devletleri işbirliğine zorlamaktadır. Bu işbirlikleri sorunların çözümünde bilgi alışverişi veya hükümetleri uyarma şeklinde gerçekleşmektedir. 1992 yılında Birleşmiş Milletler Rio Zirvesinin ardından ortaya çıkan görüşleri kapsayan Rio Bildiri yayınlanmıştır. Rio Bildirisi 11. İlkesinde "Devletlerin etkili çevre yasaları çıkarmaya özen göstermeleri gerektiğini bildirmektedir. Yine 16. İlkede Çevresel Maliyetin içselleştirilmesine çalışılacak ve kamu yararı göz önünde tutularak ve uluslararası

ticarete ve yatırımlara hanel gelmeksiniz, ilke olarak kirlenmenin bedelinin kirlenenin üstlenmesinin sağlanacaktır” denilmektedir.

Anayasanın 56. maddesinde “Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek devletin ve vatandaşların ödevidir” denilmektedir. Yine Anayasanın 23, 35, 43, 44, 45, 57, 63 ve 169. Maddeleri çevre ile ilgili maddelerdir.

Evrensel nitelikte bir ilke olan “kirlenen öder” yaklaşımı, AB Müktesebatının olduğu kadar, ulusal mevzuatımızın da temel unsurlarından birisini oluşturmaktadır. Bu ilke, öncelikle üretici sorumluluğu kapsamında atık üretiminin önlenmesini, önlenemeyen atıkların geri kazanımının sağlanmasını, geri dönüştürülemeyen atıkların ise güvenli bertarafının gerçekleştirilmesini; bu faaliyetlerin doğrudan üretici tarafından sağlanamaması durumunda da, başka kurum ya da firmalarca gerçekleştirilecek geri dönüşüm ya da bertaraf işlemlerinin mali yükünün atık üreticisi tarafından üstlenilmesini içermektedir.

“Kirlenen öder” prensibinin diğer boyutunu da, oluşan kirliliğin çevreye verdiği zararın telafi edilmesini sağlayacak ve kirlilik olaylarının meydana gelmesini caydıracak düzeyde cezai müeyyide uygulanmasıdır. Kirlenenlere, neden oldukları kirlilik ile mücadele bedelinin ödettirilmesi, kirliliğin azaltılmasına ve daha az kirlenen ürün ve teknolojiler kullanılmasını teşvik eder. Zira oluşan kirlilikle mücadelenin maliyeti, kirliliğin oluşumunu engelleyecek tedbirlerin maliyetinden çok daha fazladır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Burada bir çevre vergisi tarıflendiği düşünölmektedir. Bu verginin ödenmesi durumunda o ürüne ilişkin ilgili yönetmeliklerle belirlenen yükümlölüklerin yerine getirilmiş sayılıp sayılmayacağı da netleştirilmelidir. "Atık haline gelecek ürün" ifadesi bu aşamada daha da önem kazanmaktadır.

Madde 2- Kanunlarda öngörölen usul ve esaslara uymayan kişiler hakkında verilecek para cezaları detaylı şekilde belirlenmiş ve miktarlar arttırılmıştır.

Madde 3- Yürürlük maddesidir.

Madde 4- Yürütme maddesidir.

ÇEVRE KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- Madde 18'e aşağıdaki paragraf eklenmiştir.

"Atık haline gelecek ürünlerin toplanması, taşınması, geri kazanımı veya bertarafı ile ilgili giderler, kirleten öder prensibine göre karşılanır. Bu amaçla ürünlerin satışı sırasında ürün faturası üzerinden binde bir oranında çevre katkı payı tahsil edilir. Fatura üzerinden elde edilen gelirler bu maddede belirtilen amaçlar dışında kullanılamaz. Tahsilâta ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça belirlenir."

MADDE 2- Madde 20-r bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Bu kanunda ve yönetmeliklerde öngörülen usul ve esaslara, yasaklara veya sınırlamalara aykırı olarak; atık veren ve toplayanlara 2.000 Türk Lirası, taşıyanlara 500 Türk Lirası, geçici ve ara depolama yapanlara 5.000 Türk Lirası, geri kazanan, geri dönüştüren, tekrar kullananlara, bertaraf edenlere 30.000 Türk Lirası, ithal edenlere 60.000 Türk Lirası idarî para cezası, bu kanunda ve yönetmeliklerde öngörüldüğü ve tanımlandığı şekilde, atıkları kaynağında ayrı toplamayanlara ve geri kazanım yükümlülüğünü yerine getirmeyenlere 30.000 Türk Lirası idarî para cezası verilir.

Geri kazanım yükümlülüğünü yerine getirmeyen piyasaya sürenlere ise; yıllık ambalaj atığı geri kazanım yükümlülüğü; 50 tona kadar olan firmalara 10.000 Türk Lirası, 50 ile 100 ton arasında olan firmalara 20.000 Türk Lirası, 100 tondan büyük olan firmalara ise 50.000 Türk Lirası idarî para cezası verilir.

Bu kanunda ve yönetmeliklerde tanımlanan toplama sistemine uygun olarak atıklarını ayrı biriktirmeyen müstakil konutlara 50 Türk Lirası, apartman yönetimlerine 500 Türk Lirası idarî para cezası verilir.

MADDE 3- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4- Bu kanun hükümleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından yürütülür.